

Zelo resno sem zaskrbljen

Spoštovani tovariš urednik, precej dolgo sem omahoval s tem pismom, vendar sem se zanj odločil zaradi stroke, za katero sem se izšolal. Bojim se, da ne pretiravam, če rečem, da sem zadnje čase zelo resno zaskrbljen zaradi načina, po katerem se obravnavajo nekatera urbanistična vprašanja razvoja našega mesta.

Neposreden povod za to pismo pa je dvoje člankov v »Dogovorih«, štev. 2, z dne 3. februarja letos in sicer, »Prenovljeni Lev in usoda Kolizeja« ter »Promet ne sme mimo bolnice«. Prvi članek poroča o seji Sveta Krajevine skupnosti Ajdoviščina, drugi pa o seji predsedstva občinske konference SZDL. Obe seji sta razpravljali o osnutku dopolnil prostorskih sestavin družbene plana občine Ljubljana Center, torej o gradivu, ki v resnici zasluži in po pravici doživlja posebno pozornost občanov in strokovnjakov. Gre namreč za novo obliko planskih aktov, za obliko, ki omogoča bolj postopno in bolj demokratično odločanje o razvoju in prostoru in o ureditvi prostora.

V prvem članku je, med drugim, rečeno: »...in predvsem razmišljati o nujnosti rušenja Kolizeja. V prid temu govori dejstvo, da nismo tako bogata družba, da bi si lahko privoščili prenovo objekta, ki ni nikakršna narodna svetinja...« In na koncu članka: »V razpravi o nadaljnji usodi Kolizeja je bilo ob ugotovitvi, da je najbolj ustrezna rešitev rušenje te stavbe, omenjeno tudi vprašanje Delavskega doma, ki bi ga morala zadeti ista usoda.«

Poznam Kolizej kot zanimivo in kot zelo zapuščen stavbo, poznam pa tudi strokovni elaborat z oceno pomena in vrednosti te stavbe in z idejno rešitvijo njegove prenove. Ob pregledu tega elaborata sem bil zadovoljen, saj so se strokovni argumenti za ohranitev in prenovo Kolizeja skladali z mojimi lastnimi pogledi na to stavbo, ki je po svojih arhitekturno tipoloških značilnostih in po oblikovanju posebnosti, ki bogati zgodovinski spomin našega mesta. Beseda »sveti-

nja« je seveda beseda s čustvenim nabojem in je zato ne gre poudarjati preveč zlahka ob vrednotenju stavbne in druge kulturne dediščine.

Nekaj podobnega je s Cukrarno, kajti tudi tam gre za tipološko posebnost, čeprav za manj privlačen in potencialno težje prilagodljiv arhitekturni objekt. Je pa Cukrarna del naše kulturne in socialne zgodovine (ter socialne resničnosti) in vsi vemo zakaj. Tako je tudi z Delavskim domom, ki pa je vrhu vsega še odličen predstavniki arhitekturnega oblikovanja v socialno politično in kulturno zelo razgibanem obdobju. Menim, da nas vse tri zgradbe – vsaka po svoje – vežejo tudi na del evropske zgodovine, ki mu ne moremo ubežati in le zakaj bi mu hoteli?

Zadnja leta je bilo po sestankih in v kuloarskih razgovorih slišati veliko nadvse čudnih stališč o potrebi rušenja starih hiš v središču Ljubljane, ki naj bi dobilo v večji meri »pečat naše dobe«. (Mimogrede: zaradi tega »pečata« je bil porušen Kozlerjev dvorec na Titovi cesti). Tako je v lanskem in predlanskem letu več ljudi poskušalo zagovarjati rušenje še tistega kar je ostalo od Šempetrskega predmestja, kar od Centralne lekarne do Roga... Jedro Trnovega ob Eipprovi ulici je komaj ostalo, da bi še naprej pričalo o imenitni potezi nekdanjega – broderskega tovarniškega življenja Ljubljane... Spomnimo se tudi razprav ob sprejemanju cdloka o zaščiti Stare Ljubljane, ko so nekateri hoteli, z vso veljavo svojih funkcij, amputirati historično urbano jedro in srednjeveško selišče do območja, ki je bilo »intra muros«, (znotraj nekdanjega mestnega obzidja). Pri

tem pa so puščali vničar nekdanja predmestja, v katerih je končno živel in delal naš, slovenski človek.

Po drugi strani pa se – zlasti po krajevnih skupnostih – uveljavljajo ozka in sebična stališča, ki onemogočajo prenovi in nove gradnje tam kjer so te v resnici možne in potrebne, tako po vsebinsko programski, funkcionalni, kamor tudi po oblikovni plati. Primeri: zaviranje dobro premišljene stanovanjske poslovne zazidave ob Veletekstil v severnem delu Moša Pijadejeva ulice, nasprotovanje nadvse potrebnim parkirnim garažam na robu ožjega mestnega središča ob Rimski cesti itd.

Nekoliko drugačen, a sorodno obravnavan, je problem predlaganih prometnih posegov. Prometna povezava Roške in Njegoševе ceste ter Masarykove in Zaloške, oz. Povšetove (ter Poljanske), je sestavni del sistemsko opredeljenega omrežja glavnih mestnih cest in ulic. Omrežje prometnic v mestu se oblikuje po nekaterih zakonitostih, bodisi s spontano rastjo ali s planirano izgradnjo mesta. Primarne ceste in razdalje med semaforiziranimi križišči so v nekaterih razmakih, velikost nastalih prometnih otkov ustreza ustroju pešpoti in dovozov, raven uslug neke ceste je prilagojena diferenciranemu značaju prometa na njej itd.

Opredelitev prometne povezave, o kateri govorimo, je bila kot taka, začrtana že v starih regulacijskih načrtih, v generalnem urbanističnem planu iz leta 1966 in je bila ponovno potrjena v novem dolgoročnem planu, oz. v novi urbanistični zasnovi mesta, konec leta 1985. Deli imenovanih cest ne gredo skozi bolnišnični kompleks, temveč mimo njega, kar med drugim pomeni, da hkrati izboljšujejo prometno dostopnost bolnice (in urgence!) ter ekološke razmere v njenem območju. Razumljivo je, da bodo deli teh cest zahtevali razmeroma zahtevne protihrupne in priključne naprave. Toda tako je v vseh mestih, v katerih niso načrtovali dolgoročno in kjer so posamezniki izsiljevali lokacije. Eklatanten primer je stavba stomatološke klinike, postavljena tesno ob traso, ki jo je začrtal še Maks Fabiani (1896. leta). Ta stavba pa tudi na zunaj kaže dajnovidnost svojih graditeljev...

Urbanizem dandanes res ni kdovekako ugledna in popularna stroka, oz. dejavnost, pa še tako je, da zadeva vse in marsikoga tudi prizadene. Vprašanje pa je ali lahko zato o njej govorimo na tak način, o kakršnem pričajo poročila z nekaterih recentnih razprav.

BRACO MUŠIČ

Gradivo za načrte v Križankah

V ljubljanskih Križankah bo od 5. marca do 4. aprila zanimiva razstava, ki bo namenjena predstavitvi gradiva za prostorsko ureditev določenih predelov naše občine. Ob tem velja opozoriti, da ne gre za razgrnitev že izdelanih načrtov, pač pa za razstavo gradiva, ki je služilo za izdelavo programskih zasnov in prostorsko ureditvenih pogojev. To gradivo bo predstavljeno na stopnji delovnega gradiva.

Obenem bodo na razstavi razgrnili prostorske sestavine srednjeročnega družbenega plana za območje CO-1/36, to je Narodno univerzitetna knjižnica, ki naj bi dobila nove prostore, tam, kjer je zdaj tovarna Angora.

Prvotni predlog, da bi prostorske ureditvene pogoje razgrnili v Križankah že v fazi osnutkov pa so umaknili, ker želijo pred tem razvrstiti načrte v krajevnih skupnostih. V dosedanjih razpravah so ugotovili, da je v gradivo vložena veliko dela, je pa še nekaj nedorečenih zadev, ki jih je potrebno dokončno obdelati in pripraviti tako, da bodo razumljive slehernemu občanu.

V času razstave bo v Križankah še vrsta razprav in predavanj, ki jih bodo vodili priznani strokovnjaki s tega področja. Namen teh pogovorov pa je, da bi bilo gradivo kar najbolj kvalitetno pripravljeno. Zaželeno je, da bi se občani v kar največjem številu udeležili razprav in si ogledali razstavljeno gradivo. Ob tem bodo imeli priložnost, da se bodo seznanili tudi z nekaterimi že bolj pripravljenimi posegi v naši občini, kot so nadzidava Maksimarketa, prenova bistroja v Slonu, prenova kina Union in podobno.

PREJELI SMO

Spodrsrlaj ali kaj več

O članku, objavljenem v Delu 11. 2. 1987 pod naslovom Nosilci gospodarskega razvoja, v katerem je govor o graditvi Kompasovega hotela v Tivoliju, kjer je Mestna vrtnarija, sta razpravljala svet KS Ajdoviščina (17. 2. 1987) in predsedstvo KK SZDL (19. 2. 1987). Člani obeh organov so se spraševali ali gre le za spodrsrlaj ali za neodgovorno izjavo (samo čigavo?). Zbor krajevnih skupnosti občine Ljubljana Center, je na 8. seji 29. januarja obravnaval osnutek programske zasnove za ureditveno območje CR 3/1 Tivoli – del. V gradivu je pod točko 2. 2. Namenska raba zapisana dobesedno tole:

»Območje ribnika je, tako kot celoten kompleks Tivolija predvsem namenjeno rekreacijskim dejavnostim. Objekt čolnarne se adaptira in nameni gostinski dejavnosti, medtem ko se območju Mestne vrtnarije namembnost spremeni v razstavno prodajno, s tem da se odstranijo vsi grajeni objekti razen starega steklenjaka, ki ga pa je potrebno sanirati.«

Stališče delegacije KS Ajdoviščina pa je bilo naslednje: Delegati predlagajo močan poudarek nadaljnjemu parkovnemu urejanju Tivolija in da se za predlagano območje predvsem poudari širjenje in bogatenje otroškega igrišča za najmlajše, največ do starosti sedem let, torej za predšolske otroke. Ne strinjajo se z javnim programom gostinstva, ker tega že imamo tako pri zimskem kopališču, kot v hali Tivoli, zato predlagajo, da se semkaj uvedejo provizoriji za potrebe mlečne restavracije. Delegati tudi menijo, da v kolikor ni dovolj tekoče vode, da bi vzdrževala kakovostno vodo v ribniku, naj se ribnik preprosto zasuje.

- m7

Naše torbice v Afriko

V pionirskem odredu smo izdelovali torbice za naše sovrstnike iz Južne Afrike. Vsak je dobil založitev. Platno za torbice smo skrojili v šoli, doma pa smo delo dokončali. Nanje smo prilepili zmaja kot simbol našega mesta. V vsako izmed torbic smo vstavili dva zvezka, barvice, svinčnike, šestilo, ravnilo in pismo v angleškem jeziku, ki smo ga sami napisali. Torbice smo odnesli na ZPM. Da našim torbicam ne bo dolgčas, se jim bodo pridružile še torbice iz drugih ljubljanskih osnovnih šol.

Torbice smo vsi učenci radi volje izdelovali, saj smo bili srečni, da lahko tudi mi nekaj prispevamo za naše črne sovrstnike. Vsi pa si zelo želimo, da bi torbice razveselile otroke v Afriki. Še bolj pa si želimo, da bi dobili odgovore na naša pisma, saj smo v torbico priložili tudi svoje naslove.

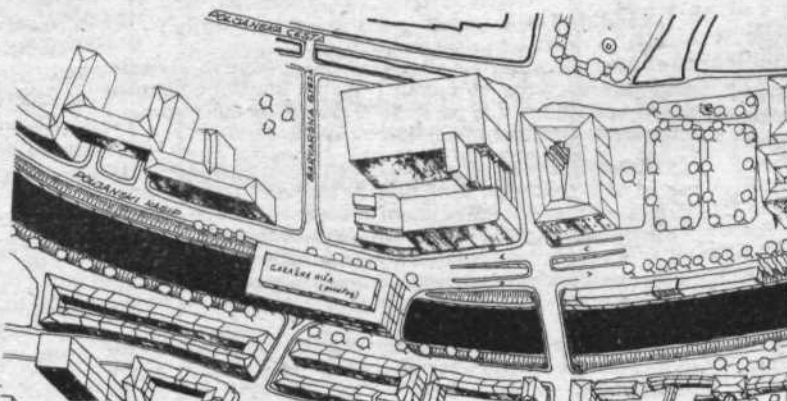
SUZANA KNEŽEVIČ, 7. c.
OŠ MAJDA VRHOVNIK

Nova garažna hiša

Iz časopisov sem zaznal, da imamo v Ljubljani že izbranih sedem lokacij za gradnjo večetažne parkirno-garažne hiše in sicer:

pred sanatorijem »Emona«, pod Trgom osvoboditve, na dvorišču »Kozolca«, na stari plinarni, ob Kliničnem centru, pred Kolizejem in Vodnikov trg pod odkrito tržnico.

Ob ponovnem proučevanju parkiranja v mestu pa trdim, da je največja potreba po parkirnih mestih v starih predelih mesta, s poudarkom na magistrat,

Kresijo, pokrito in odkrito tržnico na Pogačarjevem in Vodnikovem trgu, tiskarno »Ljudske pravice«, Petkovskovem in Poljanskem nasipu, Taboru, Lutkovnem gledališču, predvsem pa celotna Trubarjeva ulica (stara Šempetrska cesta), kjer smo s parkirnimi površinami resnično na najslabšem v mestu.

Ko smo imeli letos na odkritem živilskem trgu v jeseni dnevno po 30 tovarnjakov, ki so prodajali neposredno s kamiona na debelo, je bilo poleg množice paprikarjev ob začetku prodaje jabolk na trgu takšno prerivanje, da ponovno predlagam gradnjo parkirne in garažne hiše nad samo Ljubljano s tem, da bi imeli v pritličju kamionsko prodajo na debelo v vsaj 30 stojščih, in v etažah prostore za 400 avtomobilov, kakor kaže skica.

CIRIL STANIČ